

Паськович Н.В.
студ. гр. ЕОАМ-13
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник – Ясінська А.І.
ст. викладач кафедри обліку та аналізу

ВИДИ ВИТРАТ ТА МІСЦЕ ЇХ ВИНИКНЕННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Важливу роль у процесі управління виробничо-господарською діяльністю підприємства відіграє реалізація функцій управління (менеджменту) для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Функції управління - це види управлінської діяльності, які забезпечують формування способів управлінського впливу [1, с. 63]. Виділяють такі функції управління: планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання. При реалізації кожної з функцій управління, як і при управлінні господарською діяльністю підприємства загалом, виникають витрати. Оскільки склад та величина витрат впливає на собівартість випущеної продукції, формує її ціну, визначає величину прибутків підприємства для ефективного управління необхідно визначити види витрат та місце їх виникнення при виконанні кожної з функцій менеджменту.

Функція планування – це вид управлінської діяльності, який визначає перспективу та майбутній стан організації [1, с. 68] і передбачає складання стратегічних та тактичних планів. Вона включає в себе:

- вибір виду продукції, яка виготовлятиметься, визначення номенклатури та асортименту, типу виробництва (витрати на маркетингові дослідження);
- проведення дослідних та конструкторських робіт, пов'язаних із підвищенням якості продукції, зниженням витрат на виробництво, розроблення нових видів продукції;
- розрахунок потреби у загальній та виробничій площах, технологічному устаткуванні, норми витрат на планово-облікову одиницю сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів, встановлення трудових та календарно-планових нормативів, величини запасів, які будуть забезпечувати безперебійне виробництво;
- планування та розроблення норм (стандартів) (витрати на виготовлення одиниці продукції);
- вибір постачальників сировини, матеріалів тощо;
- витрати на дослідження ринку;
- визначення планового обсягу випуску продукції та складання планової калькуляції собівартості.

Функція організування – вид управлінської діяльності, що відображає процес створення структури управління організацією [1, с. 98], а також формування, впорядкування і координування ресурсів, які задіяні у процесі виробництва. Функція організування виробництва передбачає:

- підготовку робочої документації пов'язаної з процесом виробництва (витрати на підготовку документації);
- придбання обладнання та устаткування (витрати на транспортування та монтаж);
- закупівлю матеріальних ресурсів (витрати на придбання, транспортування та зберігання);
- модернізацію, реконструкцію діючого устаткування (витрати на модернізацію);
- зберігання, переробку, захоронення та ліквідацію відходів виробництва (витрати на утилізацію відходів);
- зберігання та пакування готової продукції (витрати на пакувальні матеріали, обладнання, складські витрати);
- заходи, пов'язані з організацією протипожежної безпеки та охорони праці.

Функція мотивування – це вид управлінської діяльності, який забезпечує процес спрямування працівників на діяльність, яка має на меті досягнення особистих цілей або цілей організації [1, с. 119]. Вона включає в себе:

- вибір системи та форми оплати праці (витрати на основну заробітну плату);
- визначення розмірів премій та інших виплат (витрати на додаткову заробітну плату);
- визначення суми обов'язкових відрахувань у фонди соціального страхування (відрахування на соціальне страхування);
- навчання персоналу, підвищення його кваліфікації (витрати на стажування, навчання, підвищення кваліфікації).

Функція контролювання – це вид управлінської діяльності щодо оцінювання рівня виконаних завдань і досягнення цілей, виявлення відхилень, збоїв, недоліків та причин їх виникнення з метою усунення нагромадження і повторення помилок, мінімізації втрат, подолання складних організаційних проблем тощо [1, с. 141]:

- встановлення засобів та методів контролю (витрати на метрологічні послуги);
- встановлення якості та кількості ресурсів, отриманих від постачальників, згідно з укладеними договорами (витрати на контроль якості продукції, оплата праці працівників, пов'язаних з даними видами робіт);
- перевірка запчастин, інструментів чи оснащення власного виробництва (втрати від браку).
- проведення атестації працівників (витрати на виконання контрольних завдань);
- дотримання техніко-технологічних параметрів виробництва та норм витрачання сировини (втрати від браку та перевитрати сировини);
- контроль якості продукції та відповідності технічним умовам (витрати на оплату праці контролерів).

Функція регулювання – це вид управлінської діяльності, спрямований на усунення відхилень, збоїв, недоліків тощо в керованій системі через розробку і впровадження керуючою системою відповідних заходів [1, с. 147]. Здійснення цієї функції залежить від характеру відхилень, які були встановлені на етапі контролювання. Керівництво підприємства на основі виявлених відхилень аналізує інформацію і приймає управлінські рішення для їх усунення. Залежно від того, на якому етапі контролювання виявлятимуться відхилення функція регулювання передбачає їх усунення, зокрема:

- відхилення в техніко-технологічній та конструкторській документації (додаткові витрати на розробки);
- понаднормове використання сировини та матеріалів (витрати на удосконалення технологічних процесів, встановлення норм та усунення відхилень з інших причин);
- витрати на поточний ремонт обладнання (гарантійне обслуговування);
- витрати на удосконалення технологічних процесів, налагодження обладнання задля зниження браку продукції.

Витрати, які виникають при реалізації кожної з функцій управління, зокрема, місце їх виникнення, поведінка, склад та величина, визначають ефективність управління підприємством загалом. Своєчасна та достовірна інформація про витрати сприятиме покращенню діяльності підприємства та виконання поставлених завдань менеджерами.

Література:

1. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. *Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навчальний посібник. – 3-тє вид. доп. і перероб. – Л.: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2007. – 384 с.*